

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

FOCUS

"Senioren en het OCMW"

Nummer 11 – Mei 2015

1. Inleiding

In België leeft 15,1% van de bevolking onder de armoededrempel. Dit percentage ligt nog hoger binnen de leeftijdsgroep ouder dan 65 jaar. 18,4 % van de senioren heeft een verhoogd risico op armoede.

Om armoede bij ouderen te bestrijden, werd in 2001 de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) ingevoerd. Zij bestaat uit een financiële aanvulling voor ouderen die, ingevolge specifieke omstandigheden, niet voldoende pensioenrechten hebben opgebouwd en/of geen toereikend inkomen hebben.

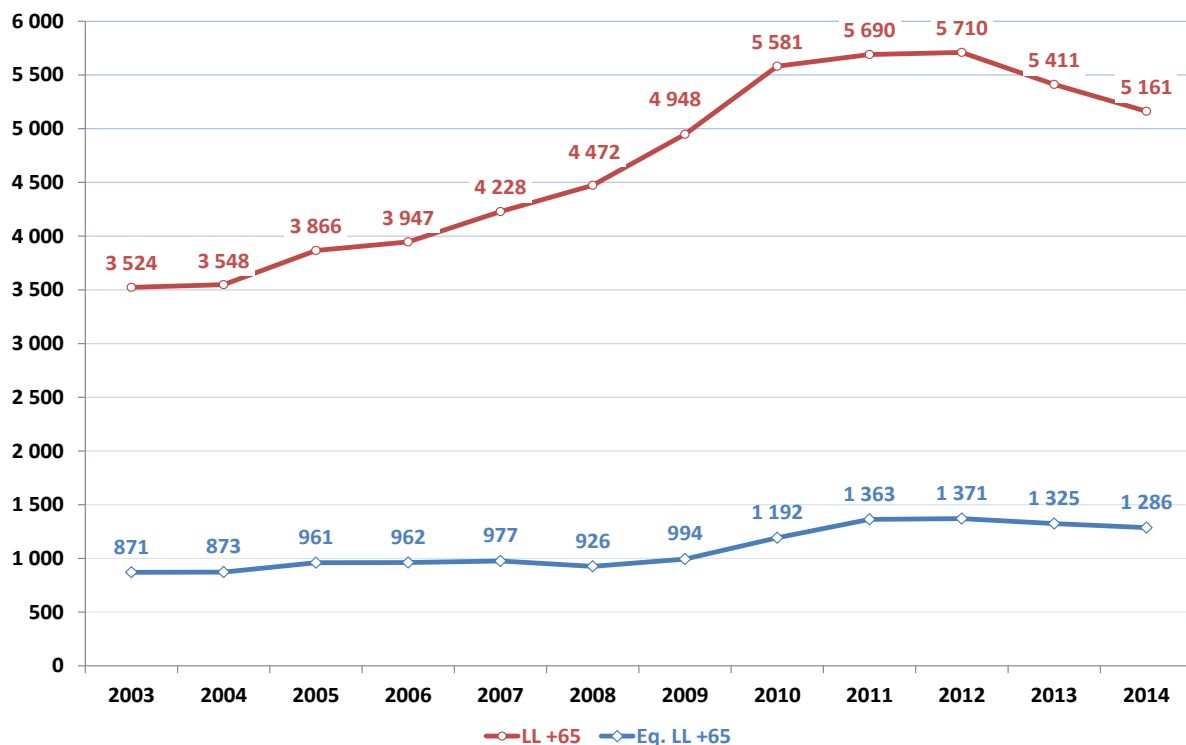
In tegenstelling tot het wettelijk pensioen is het recht op de IGO niet gebaseerd op betaalde sociale bijdragen, maar uit het vervullen van bepaalde voorwaarden. Zo wordt aan bepaalde personen de IGO gedeeltelijk of volledig geweigerd, omwille van: de afgelegde loopbaan, de berekening van de bestaansmiddelen, de opening van een recht op pensioen en/of de nationaliteit.

Indien nodig kunnen zij zich richten tot het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) tot toekenning van een leefloon (LL) of een equivalent leefloon (Eq. LL).

2. Evolutie van het aantal +65 gerechtigden op OCMW steun

In 2014 waren er 6.433 personen 65 jaar of ouder (+65) die steun van het OCMW genoten¹. 5.161 onder hen genoten een leefloon en 1.286 genoten equivalent leefloon.

Grafiek 1 - Aantal +65 jaar gerechtigden op OCMW steun(jaarcijfer 2003- 2014)

Hoewel het aantal senioren met en LL steeg van 2003 tot 2012, is het aantal gedaald in de meest recent onderzochte periode (2013 en 2014). Het jaarlijks aantal plus 65 jarigen met een equivalent leefloon is in beperkte mate geëvolueerd in de periode 2003 tot 2008 om vervolgens te stijgen tot 2012. Sindsdien is er een neerwaartse tendens.

¹ Het gaat hier enkel om financiële hulp in de vorm van een LL of Eq. LL waarvoor in een financiële tussenkomst vanwege de POD MI is voorzien.

3. LL en ouder dan 65 jaar

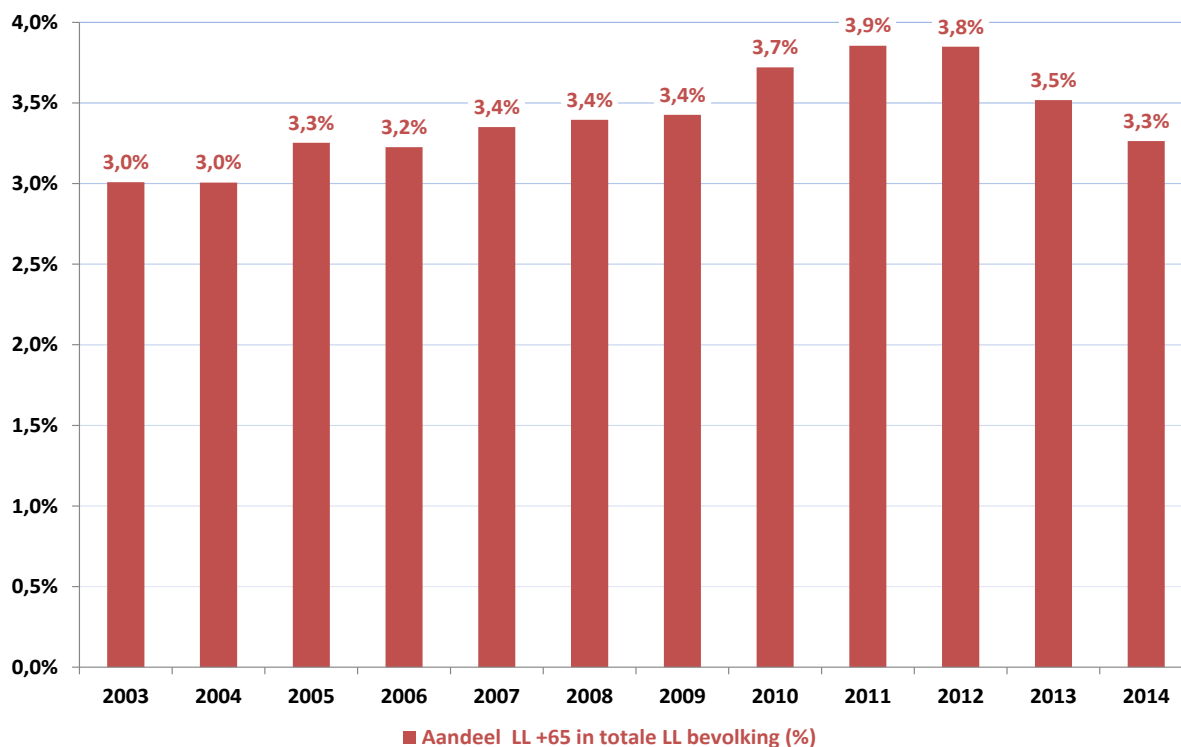
Zonder de berekeningen die nodig zijn voor de bepaling van het bedrag van de IGO² in detail te bespreken, zijn de toekenningvoorwaarden voor een IGO over het algemeen gunstiger dan de voorwaarden die gelden voor het verkrijgen van een leefloon.

Het OCMW zal nochtans, om billijkheidsredenen, kunnen oordelen dat een volledig of gedeeltelijk leefloon kan worden toegekend aan de personen aan wie de IGO volledig of gedeeltelijk wordt geweigerd.

Dit is het geval wanneer de persoon hoge verblijfskosten moet betalen in een rusthuis of het OCMW beslist om niet de volledige handelswaarde in aanmerking te nemen van de vaste activa die overgedragen werden bij de berekening van de beschikbare bestaansmiddelen.

De 5.161 oudere gerechtigden op een LL vertegenwoordigden 3,3 % van alle gerechtigden in 2014. Dit aantal daalt sinds de piek van 2011.

Grafiek 2: Aandeel +65 jaar in LL - periode 2003-2014

² Onder de regels die momenteel in aanmerking worden genomen om het recht op een IGO te bepalen en die niet op dezelfde manier worden toegepast bij het onderzoek van een aanvraag tot een LL of een EMD, kan de voorwaarde tot nationaliteit, de loopbaanvoorwaarden en de opening van het recht op een toereikend pensioen worden aangehaald, het aantal personen dat dezelfde verblijfplaats deelt (partner of wettelijk samenwonend, eigen kind(eren) die kinderbijslag genieten, het verblijf in een rusthuis, de vrijstelling van de beroepsinkomsten, de roerende of onroerende inkomsten, eigendomsoverdracht, ...

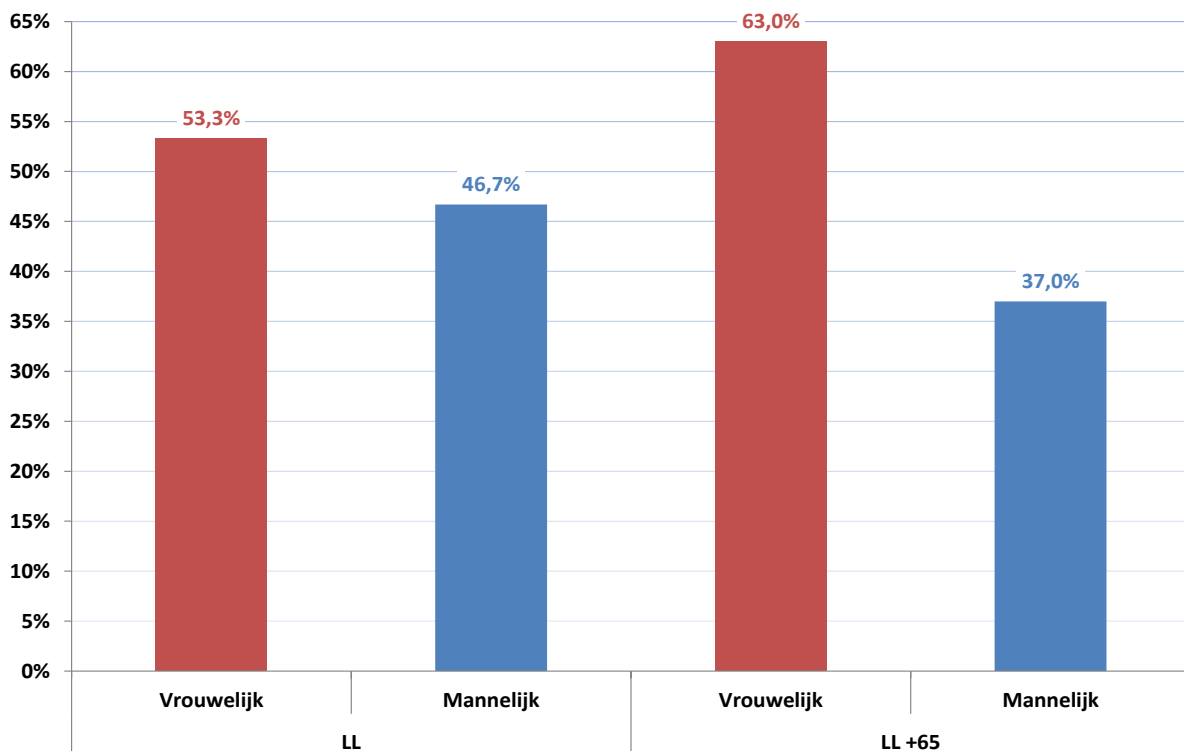
lets minder dan de helft (48,7%) van deze oudere gerechtigden een LL ontvangen als aanvulling op een pensioen of een IGO.

Bovendien was 89,6 % van de gerechtigden die in de loop van het jaar 2014 de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt daarvoor reeds gekend bij de OCMW's. De meesten gerechtigden op een LL zijn dus geen nieuwkomers.

Een groter aantal vrouwen in vergelijking met mannen doet een beroep op het LL binnen de groep van plus 65 jarigen.

Dit verschil wordt in hoofdzaak verklaard door de kortere en minder kwaliteitsvolle loopbanen die vrouwen over het algemeen uitoefenen. Deze karakteristiek leidt ertoe dat er minder hoge pensioenen aan vrouwen toegekend worden. , echter moet dit gerelativeerd worden gelet op de oververtegenwoordiging van vrouwen in de Belgische bevolking plus 65 jaar. ³.

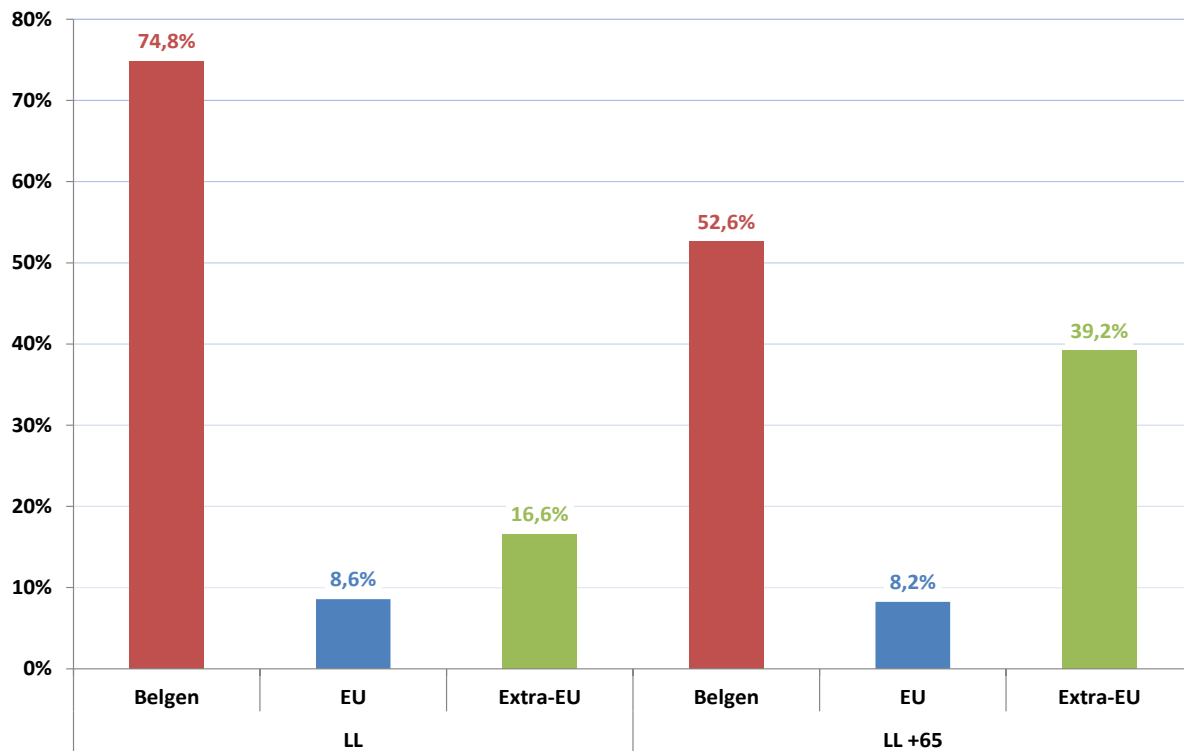
Grafiek 3: Verdeling binnen LL +65 jaar op basis van geslacht - 2014

³ Op 1 januari 2014 was 57 % van de 65-plussers een vrouw, tegenover 51 % vrouwen in de bevolking van 18 jaar en ouder.

Onder de senioren met een LL waren in 2014 39,2 % vreemdelingen afkomstig van buiten de EU. Dit is een oververtegenwoordiging vermits zij slechts 16,6 % uitmaken van de volledige LL-populatie in 2014.

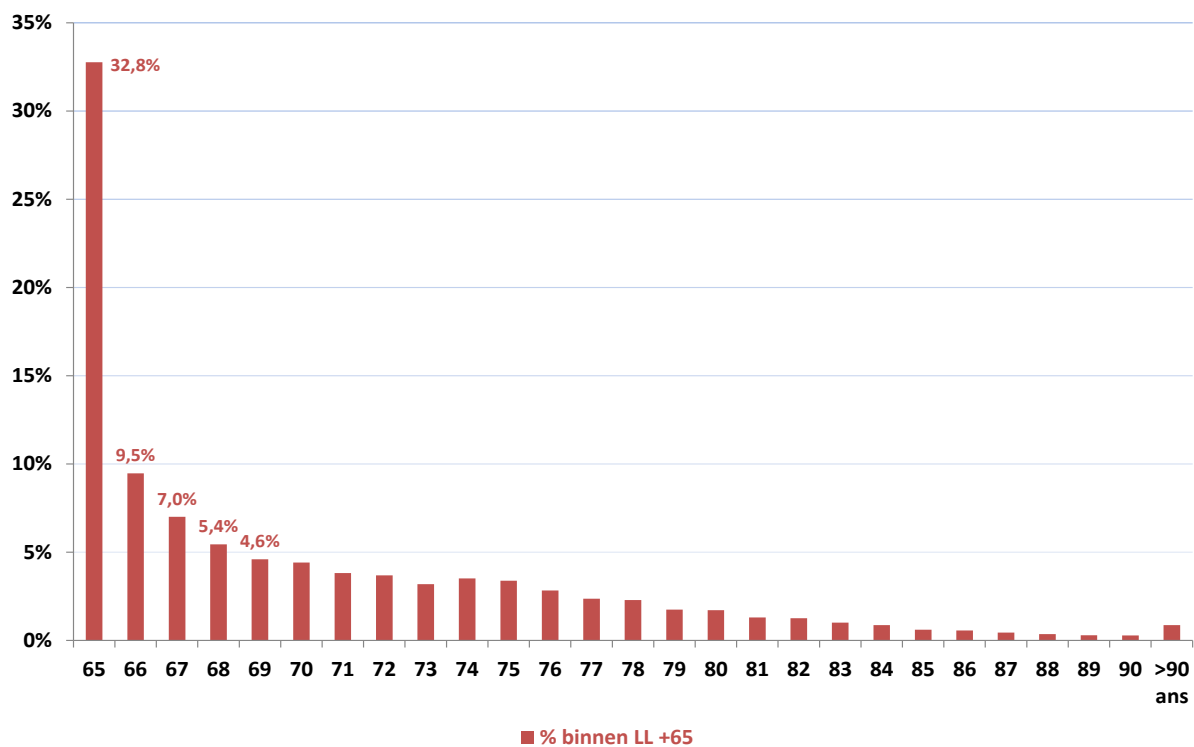
Grafiek 4: Verdeling binnen LL +65 jaar volgens nationaliteit - 2014

Een kleiner aantal Belgen met name 52,6 % onder de ouderen is Belg tegenover 74,8 % voor alle gerechtigden op een LL.

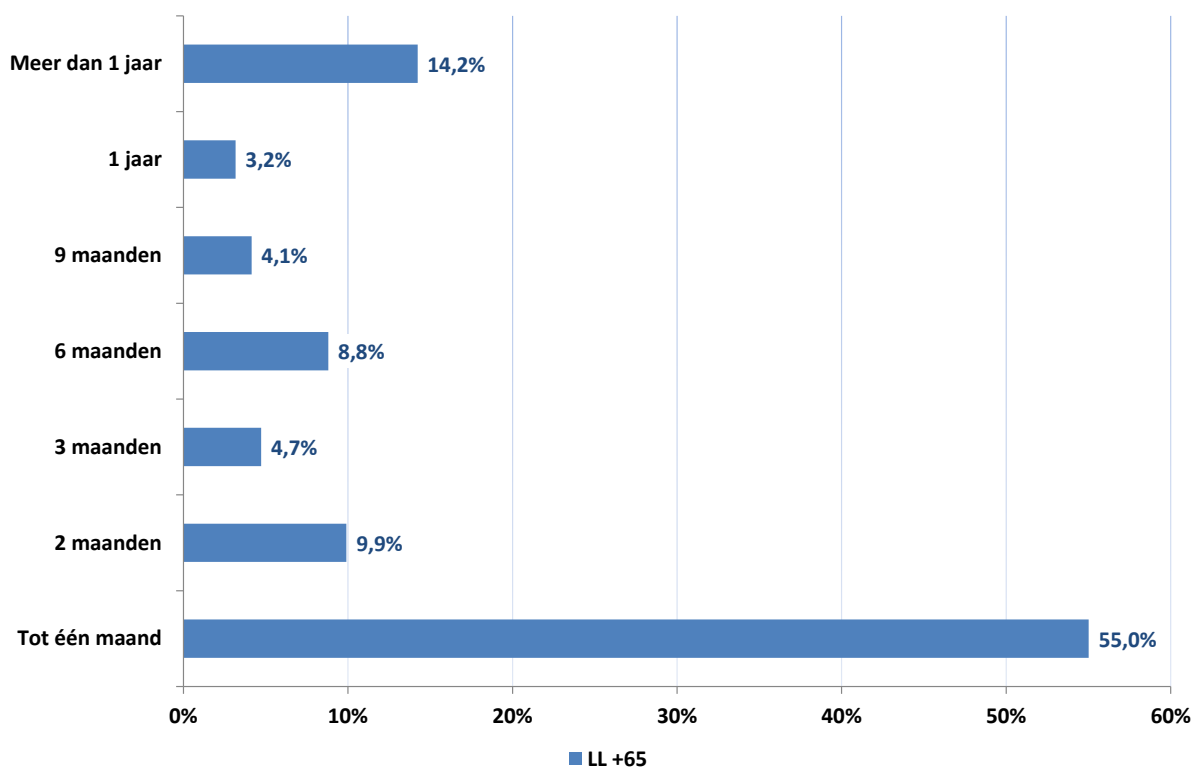
Onderstaande grafiek toont aan dat de gerechtigden van 65 jaar oververtegenwoordigd zijn in vergelijking met diegenen van 66 jaar en ouder: in 2014 was 32,8 % van de gerechtigden 65 jaar tegenover slechts 9,5 % van de gerechtigden die 66 jaar waren. Dit verschil wordt, zoals we verder zullen zien, verklaard door het groot aantal gerechtigden dat het OCMW verlaat op het moment dat zij 65 jaar worden.

Grafiek 5 -Verdeling binnen LL +65 jaar volgens leeftijd - 2014

Ter illustratie van dit fenomeen wordt de toekenningsduur van de 1.574 gerechtigden die in 2013 65 jaar zijn geworden geanalyseerd.

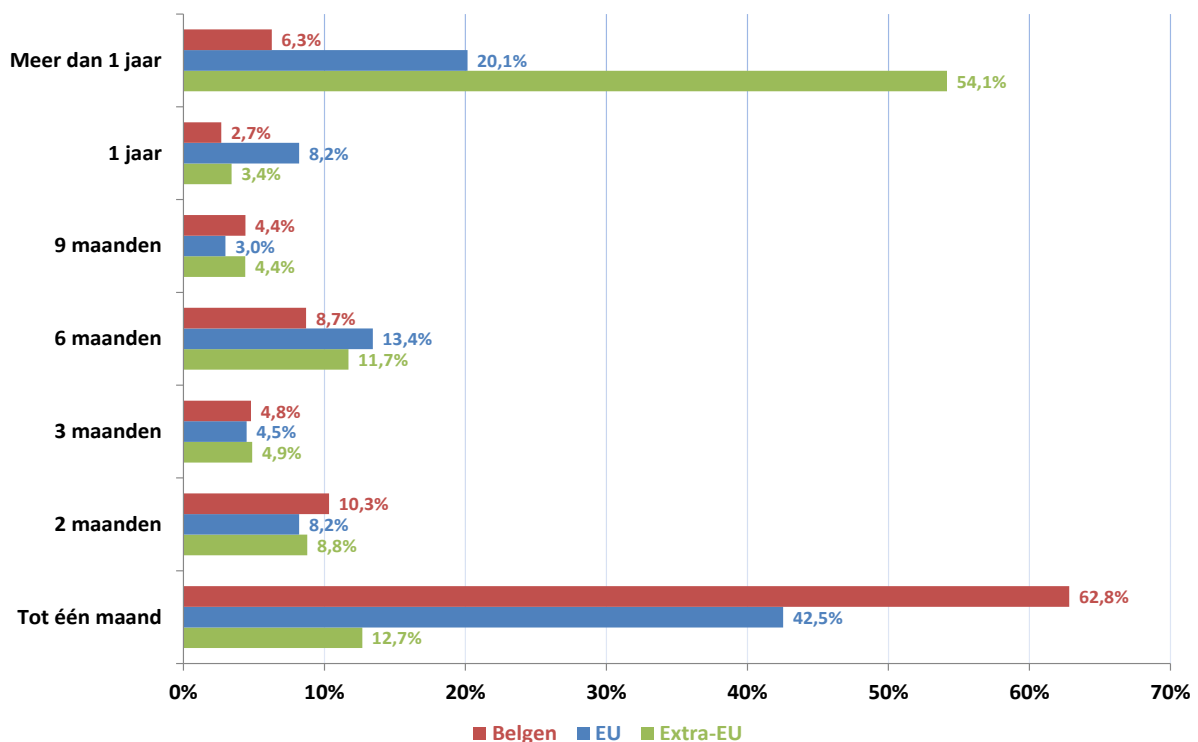
Grafiek 6 -Verdeling LL die in 2013 65 jaar zijn volgens toekenningsduur

De helft (55 %) van de 65 plus LL gerechtigden verlaat het OCMW op het moment dat ze de leeftijd van 65 jaar bereiken. , 9,9 % twee maanden later, 4,7 % drie maanden later enzovoort. Uiteindelijk heeft slechts 14,2 % van hen een toekenningsduur die langer is dan een jaar nadat de wettelijke pensioenleeftijd wordt overschreden.

Terwijl de Belgische gerechtigden snel het OCMW verlaten op het ogenblik van de wettelijke pensioenleeftijd kennen hun Europese en niet-Europese tegenhangers een langere toekenningsduur.

Grafiek 7 -Verdeling LL die in 2013 65 jaar zijn volgens toekenningsduur en nationaliteit

4. Gerechtigden op Eq. LL + 65 jaar

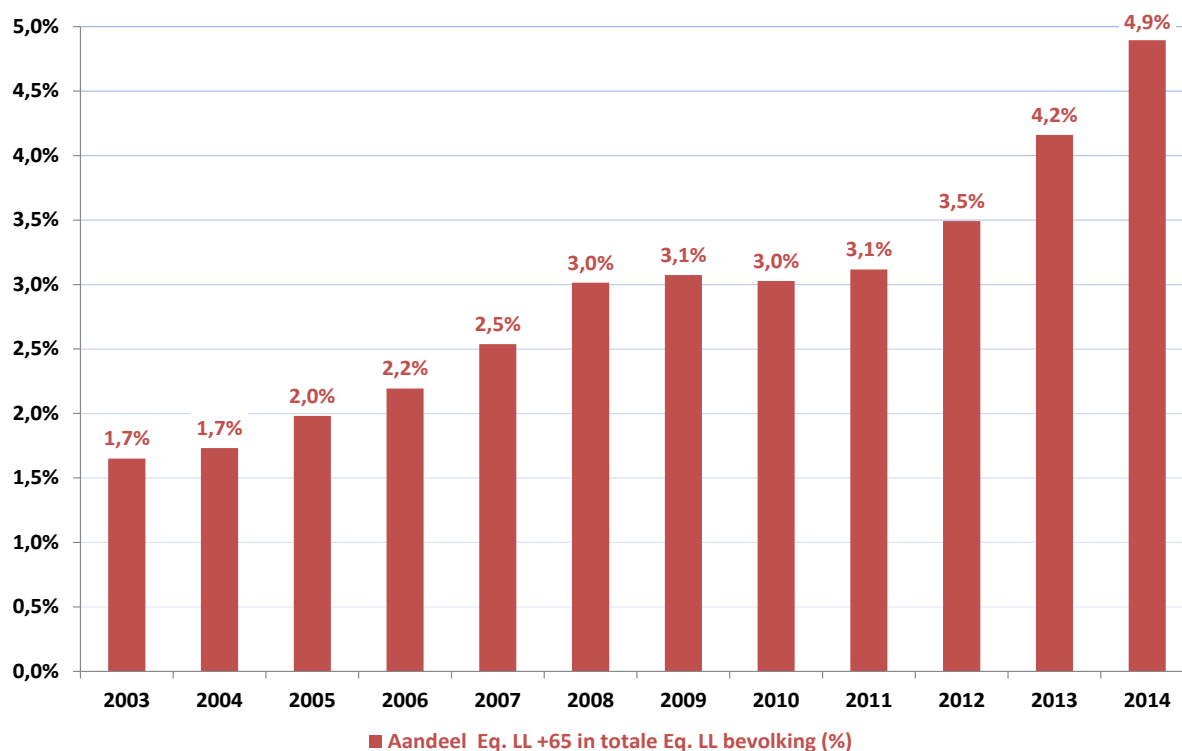
In 2014 hebben 1.286 personen van 65 jaar of ouder een Eq. LL genoten.

Onder deze personen vinden we hoofdzakelijk vreemdelingen terug die niet zijn ingeschreven in het bevolkingsregister (97,6 %) en enkele asielzoekers (1,9 %).

Deze personen kunnen enkel aanspraak maken op de IGO op voorwaarde dat ze een beroepsloopbaan van minstens 312 voltijdse dagequivalenten bewijzen.

Deze senioren vertegenwoordigden 4,9 % van alle gerechtigden op een Eq. LL in 2014. Dit aantal is sterk gestegen tussen 2012 en 2014. Deze stijging moet echter gerelativeerd worden, vermits de populatie van gerechtigden op een Eq. LL sterk daalt sinds 2012.

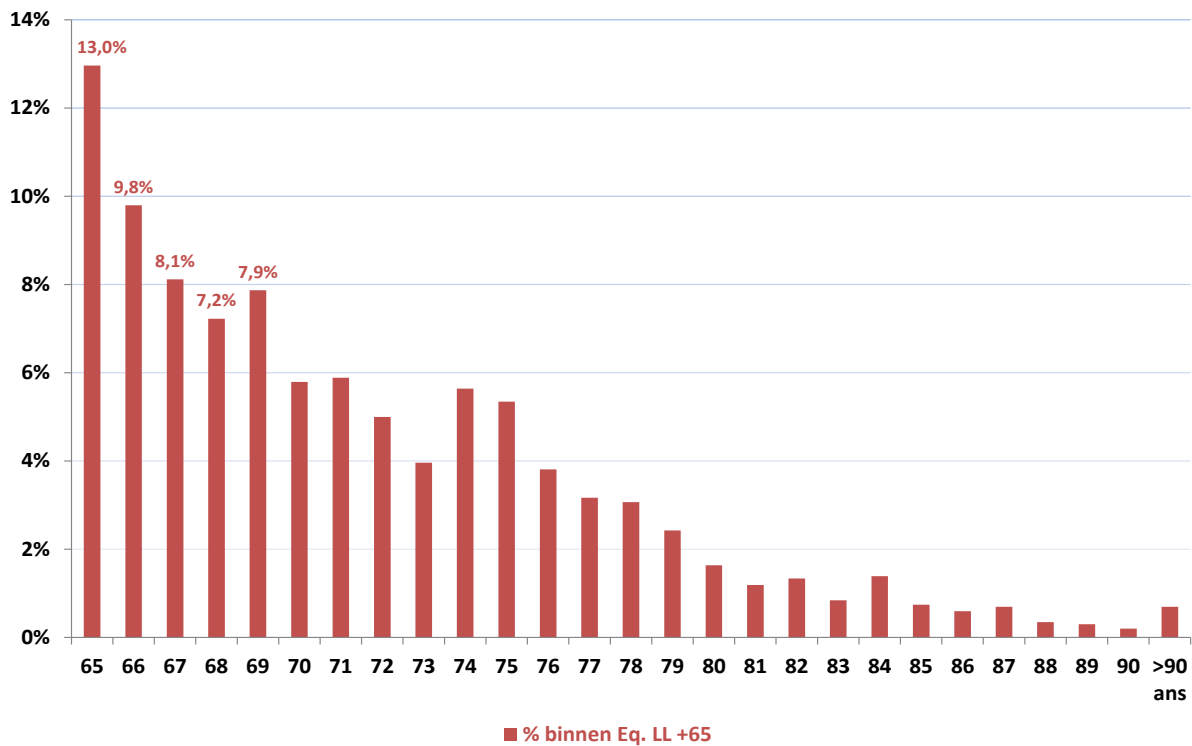
Grafiek 8: aandeel +65 in Eq. LL - periode 2003-2014

In tegenstelling tot wat vastgesteld werd binnen de LL populatie, verlaten de gerechtigden op een Eq. LL het OCMW niet snel na hun 65ste verjaardag. Er is een vlakkere verdeling af te leiden.

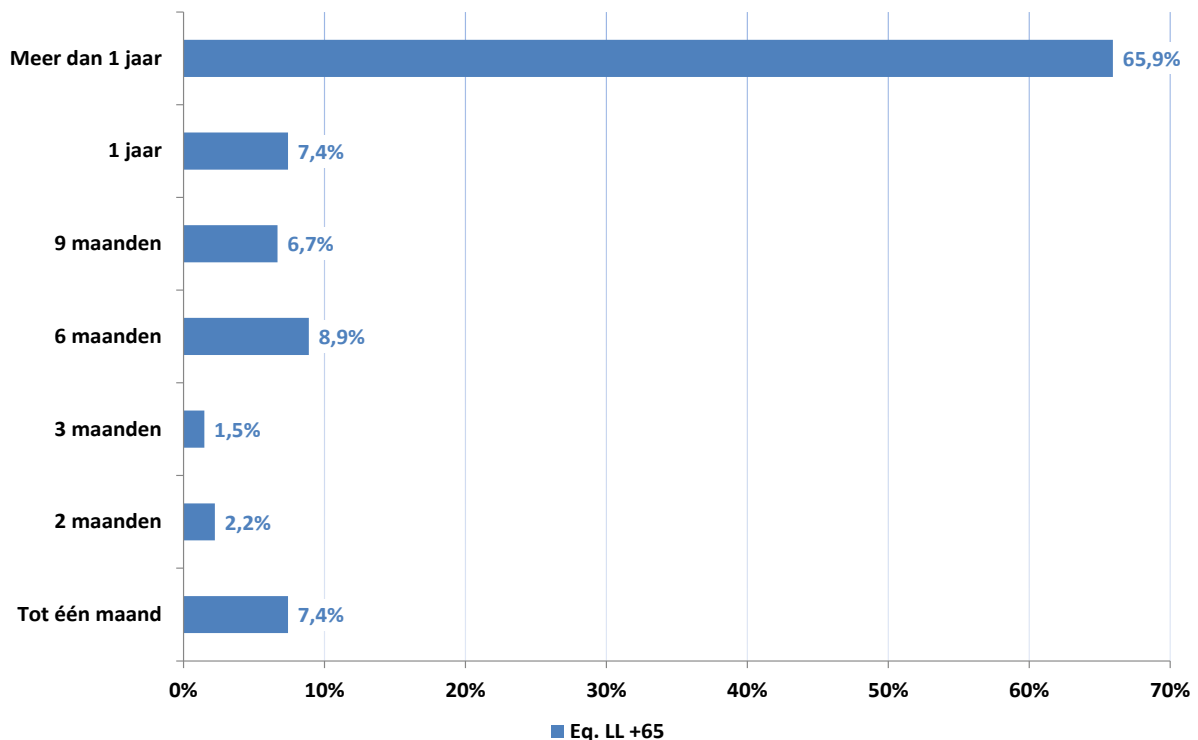
Zoals blijkt uit onderstaande grafiek, is 13 % van de +65 jarigen 65 in 2014, 9,8 % is 66 jaar, 8,1 % is 67 jaar, enz.

Grafiek 9: Verdeling Eq. LL +65 jaar volgens leeftijd - 2014

7,4% van de personen die in 2013 65 jaar worden verlaten binnen de daaropvolgende maand het OCMW, 2,2% twee maanden later, 1,5% drie maanden later, enz.

Grafiek 10: Verdeling Eq. LL die in 2013 65 jaar zijn volgens toekenningsduur

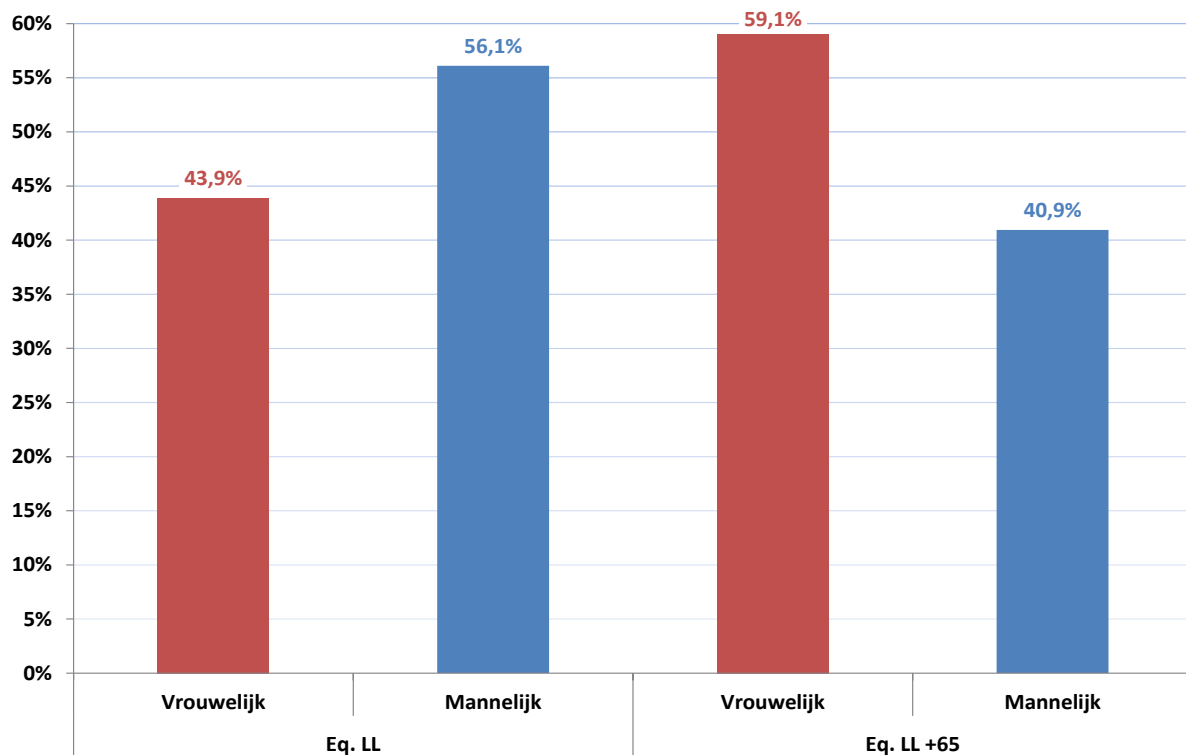

65,9 % van de +65 jarigen doet een jaar nadat ze de wettelijke pensioenleeftijd bereikten nog steeds een beroep op het OCMW een jaar. Bij het LL, is dit slechts 14,2 %..

Doordat ze het recht op het pensioen of op een IGO niet kunnen openen hebben de plus 65 jarigen in het Eq. LL een langere toekenningsduur in vergelijking met hun tegenhangers uit het LL. Het gaat immers vaak om personen die niet of niet voldoende in België gewerkt hebben om een recht op de IGO of op een rustpensioen te kunnen openen.

Onder de oudere gerechtigden Eq. LL, ruim de helft met name 59,1 % vrouw tegenover 40,9 % man. Dit staat in sterk contrast met het aantal vrouwen in de volledige populatie van gerechtigden op een Eq. LL.

Grafiek 11: Verdeling Eq. LL volgens geslacht - 2014

Meer cijfers?

In deze focus worden slechts enkele kerncijfers besproken van de mensen die een maatregel genieten die door de POD MI gefinancierd wordt. Op onze website vindt u ook nog andere interessante cijfers per regio, provincie, arrondissement en gemeente volgens het geslacht, de nationaliteit, de categorie of het statuut op onze internetsite. Naast tal van downloadbare tabellen vindt u er eveneens onze andere statistische publicaties.

Bijkomende inlichtingen?

Indien u meer informatie wenst, gelieve contact op te nemen met de dienst “Communicatie” op het volgende nummer: 02/508.85.85 of via onze website: <http://www.mi-is.be/be-nl/contact>

Bronvermelding

POD MI - Maatschappelijke integratie